

Organizacija zdravstvene službe

PRAVILNIK O PRIPRAVNIŠTVU IN O STROKOVNIH IZPITIH ZDRAVSTVENIH DELAVCEV (Ur. l. SRS, št. 43/72)

ureja vsa strokovna in tehnična vprašanja glede pripravništva in izpitov zdravstvenih delavcev, zaposlenih v zdravstvenih delovnih organizacijah (zavodih) in tudi v drugih organizacijah, ki opravljajo naloge zdravstvenega varstva, npr. v socialnih zavodih in vzgojnovarstvenih zavodih.

Prispevanje pripravništva traja za vse zdravstvene delavce eno leto (izraza »staž« pravilnik ne uporablja).

Prilavnik mora delati poln delovni čas. Zoper pripravnika, ki po svoji krivdi ne dela poln delovni čas ali v enem letu po pripravništvu ne gre k strokovnemu izpitu, lahko njegova delovna organizacija ustrezno ukrepa. V primeru bolniškega ali porodniškega dopusta in v podobnih primerih se pripravništvo podaljša. Izvajanje pripravništva nadzira republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo.

Prilavništvo se opravlja pod vodstvom in nadzorstvom izkušenih mentorjev. Mentorji imajo zelo pomembne dolžnosti, zlasti pa: uvajajo in pomagajo pripravnikom pri usposabljanju za samostojno delo in jim dodeljujejo posamezna opravila; obravnavajo s pripravniki posamezna praktična vprašanja; skrbijo, da se pripravniki ne usmerjajo v specialistično dejavnost; seznanjajo pripravnike z delom v dežurni službi in jih opozarjajo pri delu na praktično uporabo kodeksa etike; poučujejo pripravnike o pravilnem izpopolnjevanju strokovne dokumentacije; poučujejo pripravnike o pravilni uporabi delovnih sredstev; preverjajo dnevne dela, ki jih vodijo pripravniki, ter sodelujejo pri izpiti pripravnikov iz medicinskih predmetov in pri pripravi programov za te izpite.

Prilavništvo se opravlja praviloma v delovni organizaciji, kjer je pripravnik zaposlen, če ima ta organizacija za to ustrezno kvalificirane strokovne kadre, delovna sredstva in zadostno kazuistiko. Če pripravnikova delovna organizacija ne izpolnjuje teh pogojev, mora napotiti pripravnika v drugo zdravstveno delovno organizacijo, ki izpolnjuje te pogoje in lahko organizira tudi mentorstvo.

Za zdravnike, zobozdravnike, dipl. farmacevte — pripravnike določa pravilnik tudi **dobu pripravništva**, ki jo morajo prebiti na **posameznem delovnem področju**. Za druge zdravstvene delavce z višjo ali srednjo strokovno izobrazbo pa pravilnik tega ne določa; le-ti opravljajo pripravništvo v svoji delovni organizaciji ali pa jih morajo napotiti v drugo zdravstveno delovno organizacijo, ki izpolnjuje pogoje za izvajanje pripravništva.

Prav za vse vrste zdravstvenih delavcev pa ureja pravilnik **okvirni program pripravništva**, to je minimalna strokovna opravila, ki jih morajo pripravniki **spoznati in obvladati** med pripravništvom. Ta program bo odločilen tudi za zdravstvene delovne organizacije pri sestavi njihovih podrobnih programov pripravništva in odločitvi, kdaj bo treba poslati pripravnika na (delno) opravljanje pripravništva v drugo zdravstveno delovno organizacijo.

Prilavnikovo strokovno znanje in sposobnost za samostojno delo se med pripravništvom preizkuša z **izpiti iz posameznih medicinskih** in drugih strokovnih predmetov pred **predstojniki ustreznih služb**, v katerih je potekalo pripravništvo. Programe za te izpite predpiše sama zdravstvena delovna organizacija, v kateri se opravljajo ti izpiti. Če pripravnik »ni opravil« kakega takega izpita, ga mora opravljati ponovno pri strokovnem izpitu. To velja tudi glede pripravnikov, ki so opravljali pripravništvo v tujini (glej 47. člen).

Pravilnik obravnava tudi **strokovne izpite**, čeprav zajemajo ti v bistvu le splošne predmete in ker se pri teh izpitih le izjemoma — kot smo navedli v prejšnjem odstavku — opravljajo izpiti iz medicinskih predmetov. Strokovni izpiti se opravljajo pred tričlanskimi komisijami, ki jih imenuje republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo. Kandidat, ki izpita ni opravil, lahko izpit ponavlja dvakrat. Rok za popravni izpit iz enega ali dveh predmetov pa ne sme biti krajši kot en mesec.

Okvirno gradivo za strokovni izpit določa že pravilnik, obseg samega gradiva za posamezne predmete pa bo določil šele republiški sekretar za zdravstvo in socialno varstvo.

Stroške za delo v zvezi s strokovnimi izpiti plača pripravnikova delovna organizacija (glej 44. člen).

Z novim sistemom pripravništva in izpitov je zdravstvenim delovnim organizacijam naloženih precej novih dolžnosti in tudi dela, zlasti glede mentorstva (7. člen), podrobnih programov pripravništva (25. člen), izpitnih programov in izpitov iz medicinskih strokovnih predmetov (27. in 28. člen) ter glede vsega tehničnega dela, ki je z vsem tem povezano. Zato priporočamo, da zdravstvene delovne organizacije temeljito in z vso resnostjo proučijo novi pravilnik.

Zdravstvene delovne organizacije opozarjamo tudi na pravilno izpolnjevanje predpisanih obrazcev, zlasti »izkaza o pripravništvu« in zapisnika o izpitu (30. in 42. člen).

ZAKON O ZAVODU SR SLOVENIJE ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO

Ta zakon (Ur. l. SRS, št. 8/73) ureja status zavoda, njegove naloge, pravice in dolžnosti, udeležbo predstavnikov družbene skupnosti v svetu zavoda, imenovanje in razrešitev direktorja in financiranje zavoda.

Zavod je v zakonu razglašen za **klinično ustanovo na področju socialno-medicinskih dejavnosti in higiensko epidemioloških dejavnosti**. V tej lastnosti opravlja zavod pedagoške in raziskovalne dejavnosti za medicinsko fakulteto, v vseh zdravstvenih zavodih, ki se ukvarjajo s higiensko epidemiološkimi dejavnostmi, pa opravlja strokovno-instrukcijsko nadzorstvo.

Zavod mora spremljati in proučevati zdravstvene in higienske razmere prebivalstva in predlagati pristojnim organom in organizacijam ustrezne ukrepe; to je socialno medicinska funkcija zavoda. Neposredno pa izvaja higiensko-epidemiološke naloge, ki imajo splošen in skupen pomen za SR Slovenijo.

Zakon nalaga zavodu zlasti opravljanje tehle naloge:
razvijanje preventivnega zdravstvenega varstva;
proučevanje zdravstvenega stanja zdravstveno ogroženih skupin prebivalstva;
proučevanje epidemiologije nalezljivih boleznih in epidemiologije kroničnih nenalezljivih boleznih;

opravljanje socialno medicinskih dejavnosti in zdravstvenovzgojnih dejavnosti splošnega pomena;

pripravljanje gradiva za programiranje zdravstvenega varstva ter zbiranje in obdelovanje zdravstveno-statističnih informacij;

evidentiranje strokovnega izpolnjevanja zdravstvenih delavcev;
skrb za varstvo okolja ter usklajevanje dela med zavodi za zdravstveno varstvo.

Zavod mora po tem zakonu izdati strokovna navodila za delo drugih zdravstvenih zavodov na področju higiene in epidemiologije. To je »oblastvena« funkcija zavoda, zaradi katere je zavod šteti med tako imenovane »upravne zavode«.

Zavod mora po tem zakonu opravljati tudi raziskovalno delo na področju socialno-medicinskih in higiensko-epidemioloških dejavnosti.

Spričo splošnega pomena zavoda mora biti v svetu zavoda osem predstavnikov družbene skupnosti; med temi mora biti tudi predstavnik republiške skupnosti za varstvo okolja.

Direktorja zavoda imenuje in razrešuje svet zavoda v soglasju z izvršnim svetom, ko dobi mnenje medicinske fakultete.

Financiranje zavodovih dejavnosti splošnega pomena se mora urediti z družbenim dogovorom o izvajanju in financiranju zdravstvenega varstva na podlagi republiškega srednjeročnega programa zdravstvenega varstva.